

Αθήνα, 08 Ιουλίου 2026

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Θέμα: «Ανάγκη συγκρότησης εθνικής στρατηγικής για τον ελληνικό ελαιοκομικό τομέα, ενίσχυσης της προστιθέμενης αξίας του ελληνικού ελαιολάδου και αντιμετώπισης των διαρθρωτικών προβλημάτων του κλάδου»

Το ελαιόλαδο αποτελεί ένα από τα πλέον εμβληματικά ελληνικά αγροτικά προϊόντα, με ιδιαίτερη οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική σημασία. Η ελαιοκαλλιέργεια συνδέεται άμεσα με τη βιωσιμότητα χιλιάδων αγροτικών εκμεταλλεύσεων, τη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας σε πολλές αγροτικές περιοχές της χώρας, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και την εξωστρέφεια του ελληνικού αγροδιατροφικού τομέα. Παράλληλα, το ελληνικό εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο αναγνωρίζεται διεθνώς για τα ποιοτικά και οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του, γεγονός που θα μπορούσε να αποτελέσει ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα για την ελληνική οικονομία.

Παρά τα παραπάνω, τα τελευταία χρόνια καταγράφονται ανησυχητικές εξελίξεις, οι οποίες αναδεικνύουν ότι η Ελλάδα, ενώ εξακολουθεί να παράγει προϊόν υψηλής ποιότητας, αδυνατεί να κεφαλαιοποιήσει το συγκριτικό αυτό πλεονέκτημα στη διεθνή αγορά. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η ελληνική παραγωγή ελαιολάδου παρουσιάζει μακροχρόνια στασιμότητα, ενώ την ίδια περίοδο η παγκόσμια παραγωγή αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Ως αποτέλεσμα, το μερίδιο της χώρας στην παγκόσμια αγορά μειώνεται σταδιακά, όχι επειδή μειώνεται η ποιότητα του ελληνικού προϊόντος αλλά επειδή άλλες ελαιοπαραγωγές χώρες επενδύουν συστηματικά στην αύξηση της παραγωγικότητας, στον εκσυγχρονισμό των υποδομών, στην έρευνα, στην τυποποίηση, στην εξωστρέφεια και στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων εθνικών πολιτικών για τον κλάδο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ισπανία, η οποία δεν κυριαρχεί μόνο λόγω του μεγέθους της παραγωγής της αλλά, κυρίως, επειδή έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα παραγωγής, εμπορίας, έρευνας και προώθησης του ελαιολάδου. Η παραγωγική της ισχύς επηρεάζει πλέον άμεσα τη διαμόρφωση των διεθνών τιμών, γεγονός που αναδεικνύει ότι ο ανταγωνισμός στον συγκεκριμένο κλάδο δεν αφορά αποκλειστικά την ποιότητα του προϊόντος αλλά και την ικανότητα κάθε χώρας να οργανώνει αποτελεσματικά την παραγωγή, να παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και να παρεμβαίνει συντονισμένα στις αγορές.

Αντίστοιχα, χώρες όπως η Πορτογαλία, η οποία αξιοποίησε μεγάλα αρδευτικά έργα και επενδύσεις σε σύγχρονες καλλιέργειες, καθώς και η Τυνησία, η οποία δημιούργησε ισχυρούς μηχανισμούς υποστήριξης της ελαιοκομίας και της εξαγωγικής δραστηριότητας, κατάφεραν μέσα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα να αυξήσουν σημαντικά τόσο την παραγωγή όσο και την παρουσία τους στις διεθνείς αγορές. Τα παραδείγματα αυτά καταδεικνύουν ότι η ανταγωνιστικότητα του ελαιοκομικού τομέα δεν αποτελεί αποκλειστικά αποτέλεσμα των φυσικών πλεονεκτημάτων μιας χώρας, αλλά κυρίως της συνέχειας, της συνέπειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας πολιτικής.

Αντιθέτως, στην Ελλάδα η ελαιοκομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από έντονο κατακερματισμό τόσο σε επίπεδο παραγωγής όσο και σε επίπεδο άσκησης πολιτικής. Παρά το γεγονός ότι το προϊόν αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εξαγωγικούς πυλώνες του πρωτογενούς τομέα, δεν υφίσταται μέχρι σήμερα ένας μόνιμος θεσμικός μηχανισμός που να συγκεντρώνει, να επεξεργάζεται και να αξιοποιεί τα δεδομένα του κλάδου, να αξιολογεί συστηματικά τις διεθνείς εξελίξεις, να εισηγείται μακροπρόθεσμες πολιτικές και να συντονίζει τις δράσεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Η απουσία ενός τέτοιου μηχανισμού έχει ως αποτέλεσμα η πολιτική για την ελαιοκομία να ασκείται αποσπασματικά, μέσω επιμέρους παρεμβάσεων που συνήθως επιχειρούν να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες των προβλημάτων και όχι τις αιτίες που τα προκαλούν. Η διαχείριση ζητημάτων όπως η αναδιάρθρωση των ελαιώνων, η έλλειψη εργατικού δυναμικού, η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, η διαχείριση των υδάτινων πόρων, η προστασία από φυτοϋγειονομικούς κινδύνους, η έρευνα για νέες ποικιλίες, η βελτίωση της ποιότητας, η πιστοποίηση, η προώθηση των εξαγωγών και η ανάπτυξη ισχυρών ελληνικών εμπορικών σημάτων πραγματοποιείται χωρίς έναν ενιαίο στρατηγικό σχεδιασμό, χωρίς μετρήσιμους στόχους και χωρίς έναν φορέα που να παρακολουθεί συστηματικά την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών.

Παράλληλα, η έλλειψη ενός Εθνικού Συμβουλίου Ελαιοκομίας ή άλλου αντίστοιχου θεσμικού οργάνου στερεί από τη χώρα τη δυνατότητα να διαμορφώνει μία συνεκτική εθνική θέση απέναντι στις εξελίξεις της διεθνούς αγοράς και στις μεταρρυθμίσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Χωρίς την ύπαρξη ενός θεσμικού πυρήνα συντονισμού που να εξασφαλίζει τη συνέχεια των πολιτικών, την αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης και την έγκαιρη προσαρμογή στις διεθνείς εξελίξεις, είναι βέβαιο πως θα οδηγήσει σε περαιτέρω συρρίκνωση της παραγωγής και θα καταστήσει την χώρα ουραγό των εξελίξεων,

Η συγκεκριμένη θεσμική υστέρηση έχει και σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Η Ελλάδα εξακολουθεί να εξάγει μεγάλο μέρος της παραγωγής της σε χύμα μορφή, κυρίως προς την Ιταλία, όπου το ελληνικό ελαιόλαδο τυπτοποιείται, αποκτά εμπορική ταυτότητα και επανεξάγεται στις διεθνείς αγορές με σημαντικά υψηλότερη προστιθέμενη αξία. Η πρακτική αυτή έχει παγιώσει ένα παραγωγικό μοντέλο στο οποίο η χώρα παράγει μία πρώτη ύλη εξαιρετικής ποιότητας, χωρίς όμως να απολαμβάνει στο σύνολό της τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την τυποποίηση, την εμπορική αξιοποίηση και την ανάπτυξη διεθνώς αναγνωρίσιμων εμπορικών σημάτων. Πρόκειται για μία διαρθρωτική αδυναμία που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποκλειστικά από τους παραγωγούς ή τις επιχειρήσεις, αλλά προϋποθέτει στοχευμένες δημόσιες πολιτικές, κίνητρα για καθετοποίηση της παραγωγής, ενίσχυση των συλλογικών σχημάτων, υποστήριξη της εξωστρέφειας και μακροπρόθεσμη στρατηγική προώθησης του ελληνικού ελαιολάδου στις διεθνείς αγορές.

Ενδεικτικά της περιορισμένης εξαγωγικής διείσδυσης του ελληνικού ελαιολάδου σε αγορές υψηλής ανάπτυξης αποτελεί το γεγονός ότι στην αγορά της Κίνας, η οποία εισάγει ετησίως περίπου 65.000 τόνους ελαιολάδου, μόλις το 3% των εισαγωγών αφορά ελληνικό προϊόν, γεγονός που αναδεικνύει τα περιθώρια ενίσχυσης της εξαγωγικής στρατηγικής της χώρας.

Στο ίδιο πλαίσιο, ένα ακόμη κρίσιμο ζήτημα αφορά στην έλλειψη διαφάνειας και ολοκληρωμένης παρακολούθησης της αλυσίδας αξίας «από το χωράφι έως το ράφι». Παρά το γεγονός ότι το ελαιόλαδο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αγροτικά προϊόντα της χώρας, δεν υφίσταται ένας επίσημος, συστηματικός και ενιαίος μηχανισμός καταγραφής του κόστους παραγωγής, μεταποίησης, τυποποίησης, μεταφοράς, αποθήκευσης και λιανικής διάθεσης. Ως αποτέλεσμα, δεν υπάρχει επαρκής θεσμική εικόνα για το πού ακριβώς δημιουργούνται οι επιβαρύνσεις στην τελική τιμή και ποιο τμήμα της αλυσίδας απορροφά τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία.

Επιπλέον, η απουσία ενιαίου θεσμικού σχεδιασμού στερεί από τη χώρα τη δυνατότητα συστηματικής αξιοποίησης εργαλείων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, καθώς και την αποτελεσματική σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με την έρευνα, την καινοτομία και τις σύγχρονες τεχνολογίες καλλιέργειας και επεξεργασίας. Η έλλειψη κεντρικού συντονισμού δυσχεραίνει επίσης την προσαρμογή του κλάδου στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, οι οποίες ήδη επηρεάζουν την παραγωγικότητα και τη σταθερότητα των αποδόσεων.

Παράλληλα, κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση της επιστημονικής και τεχνικής εκπαίδευσης στον τομέα της ελαιοκομίας, μέσω της ενίσχυσης εξειδικευμένων προγραμμάτων στις Γεωπονικές Σχολές, της δημιουργίας μεταπτυχιακών προγραμμάτων (master) με αντικείμενο την ελαιοκομία καθώς και της ανάπτυξης επαγγελματικής κατάρτισης (IEK) και εξειδικευμένων πιστοποιήσεων σε κρίσιμες καλλιεργητικές πρακτικές, όπως το κλάδεμα, το οποίο αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα των ελαιώνων.

Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι ο ελληνικός ελαιοκομικός τομέας αντιμετωπίζει όχι μόνο συγκυριακές δυσκολίες, αλλά κυρίως βαθιές διαρθρωτικές και θεσμικές αδυναμίες, οι οποίες σχετίζονται με την απουσία ενιαίας στρατηγικής, τον κατακερματισμό των αρμοδιοτήτων και την έλλειψη μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης της αγοράς.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω, κρίνεται αναγκαία η συγκρότηση ενός μόνιμου θεσμικού φορέα στρατηγικού συντονισμού του ελαιοκομικού τομέα, με τη μορφή Εθνικού Συμβουλίου Ελαιοκομίας, στο οποίο θα συμμετέχουν εκπρόσωποι της Πολιτείας, της επιστημονικής κοινότητας, των παραγωγικών οργανώσεων, των συνεταιρισμών και της μεταποιητικής και εξαγωγικής δραστηριότητας. Ένας τέτοιος φορέας θα μπορούσε να λειτουργεί ως κεντρικός μηχανισμός συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, χάραξης στρατηγικής, αξιολόγησης πολιτικών και συντονισμού δράσεων, διασφαλίζοντας τη συνέχεια και τη συνοχή της εθνικής πολιτικής για το ελαιόλαδο.

Επειδή η ελαιοκομία αποτελεί έναν από τους πλέον σημαντικούς και στρατηγικούς τομείς της ελληνικής αγροτικής οικονομίας, με καθοριστική συμβολή στην παραγωγή, την απασχόληση και τις εξαγωγές της χώρας,

Επειδή η διεθνής αγορά αγροτικών προϊόντων χαρακτηρίζεται από αυξημένο ανταγωνισμό και απαιτεί συνεκτικές και μακροπρόθεσμες εθνικές στρατηγικές για τη διασφάλιση και ενίσχυση της θέσης κάθε παραγωγικής χώρας,

Επειδή η αποτελεσματική αξιοποίηση της προστιθέμενης αξίας του ελληνικού ελαιολάδου προϋποθέτει οργανωμένη λειτουργία της αλυσίδας παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας καθώς και επαρκή θεσμικό συντονισμό,

Επειδή η διαμόρφωση δίκαιων και διαφανών όρων στην αγορά αγροτικών προϊόντων αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των παραγωγών και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου,

Επειδή η ανάγκη προσαρμογής του πρωτογενούς τομέα στις σύγχρονες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κλιματικές συνθήκες καθιστά αναγκαίο έναν ενιαίο και αποτελεσματικό στρατηγικό σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο,

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός:

1. Προτίθεται η κυβέρνηση να προχωρήσει στην εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου εθνικού στρατηγικού σχεδίου για τον ελαιοκομικό τομέα, με ορίζοντα τουλάχιστον δεκαετίας, το οποίο να περιλαμβάνει στόχους για την παραγωγή, την τυποποίηση, τις εξαγωγές και τη μείωση της εξάρτησης από τις χύμα εξαγωγές.
2. Εξετάζεται η δημιουργία ενός θεσμικού φορέα, όπως ένα Εθνικό Συμβούλιο Ελαιοκομίας, με αρμοδιότητα τον συντονισμό και τη χάραξη πολιτικής για τον κλάδο;
3. Υπάρχει πρόθεση για τη δημιουργία ενός επίσημου μηχανισμού παρακολούθησης και κοστολόγησης της αλυσίδας αξίας «χωράφι – ράφι», ώστε να καταγράφονται με διαφάνεια τα στάδια κόστους από την παραγωγή έως τη λιανική πώληση και να εντοπίζονται πιθανές στρεβλώσεις;
4. Σχεδιάζεται η λήψη μέτρων για τη μείωση της εξάρτησης από τις εξαγωγές χύμα ελαιολάδου και την ενίσχυση της τυποποίησης και των ελληνικών brands;
5. Εξετάζεται η αναθεώρηση της φορολογικής επιβάρυνσης του ελαιολάδου, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος;
6. Υπάρχει σχεδιασμός για την ενίσχυση της παραγωγικής βάσης μέσω επενδύσεων σε άρδευση, εκσυγχρονισμό καλλιεργειών και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής μεταβλητότητας, καθώς και για την ενίσχυση της εξαγωγικής στρατηγικής της χώρας σε αγορές εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Παναγιωτόπουλος Ανδρέας

Κόκκαλης Βασίλειος

Ακρίτα Έλενα

Βέττα Καλλιόπη

Γαβρήλος Γεώργιος

Ζαμπάρας Μιλτιάδης (Μίλτος)

Μαμουλάκης Χάρης

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κωνσταντίνος

Νοτοπούλου Αικατερίνη

Παπαηλιού Γεώργιος

Τσαπανίδου Παρθένα

Ψυχογιός Γεώργιος